

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de kadın emeğinin karşı karşıya olduğu güvencesizlik ve eşitsizlik koşullarının bütün boyutlarıyla incelenmesi, bu alandaki yapısal sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de kadın emeği giderek artan biçimde güvencesiz, düşük ücretli ve kayıt dışı çalışma biçimlerine itilmektedir. Kadınlar bir yandan işgücü piyasasında eşitsizliklerle karşı karşıya bırakılırken, diğer yandan kamusal bakım hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle ev içi ücretsiz emeğin büyük bölümünü üstlenmek zorunda kalmaktadır. Bu durum kadınların çalışma yaşamındaki konumunu zayıflatmakta, yoksulluğu derinleştirmekte ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini kalıcı hale getirmektedir.

Resmî veriler de bu eşitsiz tabloyu açık biçimde ortaya koymaktadır. TÜİK işgücü istatistiklerine göre Türkiye’de erkeklerin işgücüne katılım oranı yaklaşık %71 düzeyindeyken kadınlarda bu oran yalnızca %35 civarındadır. Kadınların çalışma yaşamına katılımındaki bu büyük fark, toplumsal cinsiyet temelli yapısal eşitsizliklerin devam ettiğini açık biçimde göstermektedir.

Kadın emeği yalnızca düşük istihdam oranlarıyla değil, aynı zamanda güvencesiz çalışma biçimlerinin yoğunluğu ile de karşı karşıyadır. Kadınlar özellikle tarım, hizmet ve ev içi bakım alanlarında yüksek oranlarda kayıt dışı çalıştırılmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve TÜİK verilerine göre kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı %34,4 iken erkeklerde bu oran %23,8 düzeyindedir. Bu tablo kadınların erkeklere kıyasla çok daha güvencesiz çalışma koşullarına mahkûm edildiğini göstermektedir.

Kadınların çalışma yaşamında karşı karşıya kaldığı eşitsizlik yalnızca düşük işgücüne katılım oranlarıyla sınırlı değildir. Türkiye’de kadın işsizliği de erkeklere kıyasla çok daha ağır bir tablo ortaya koymaktadır. Türkiye’de kadın işsizliğinin gerçek boyutlarını ortaya koyan güvenilir ve kapsamlı verilerin yetersizliği de önemli bir sorundur. Resmî işsizlik istatistikleri büyük ölçüde dar tanımlı işsizlik verilerine dayanmaktadır. Oysa kadınların önemli bir bölümü bakım yükü, iş bulma umudunu kaybetme veya uygun iş bulamama gibi nedenlerle iş aramaktan vazgeçmiş durumda olduğundan bu kadınlar resmî işsizlik verilerine yansımamaktadır.

Bu nedenle dar tanımlı işsizlik verileri kadınların işgücü piyasasındaki gerçek durumunu yeterince ortaya koyamamaktadır. Nitekim bağımsız araştırmalar ve sendikal çalışmalar, kadın işsizliğinin resmî verilerde görünenin çok üzerinde olduğunu göstermektedir. DİSK-AR'ın geniş tanımlı işsizlik hesaplamalarına göre geniş tanımlı kadın işsizliği oranı %35'in üzerindedir.

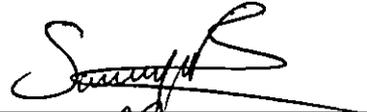
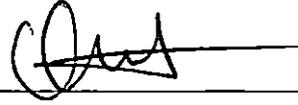
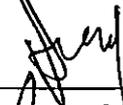
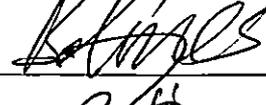
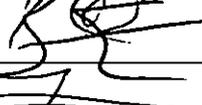
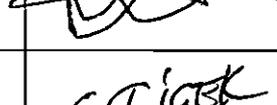
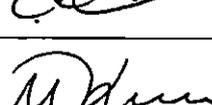
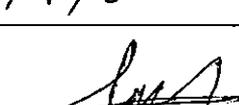
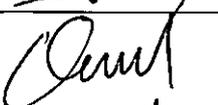
Öte yandan kadın işsizliğinin bölgesel dağılımı, bakım sorumluluklarının işgücüne katılma etkisi, esnek ve yarı zamanlı çalışmanın kadın istihdamı üzerindeki sonuçları gibi birçok kritik konuda TÜİK tarafından düzenli ve ayrıntılı veri üretilmemesi, kadın emeğine ilişkin sorunların bütün boyutlarıyla analiz edilmesini zorlaştırmaktadır.

Son yıllarda uygulanan politikalar ise kadınların çalışma yaşamındaki eşitsizliklerini azaltmak yerine derinleştirmektedir. "İş ve aile yaşamını uyumlaştırma" söylemiyle yaygınlaştırılan esnek, yarı zamanlı ve ev temelli çalışma modelleri, çoğu zaman kadınlar için bir tercih değil bir zorunluluk haline gelmektedir. Bu politikalar, kamusal bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi yerine bakım sorumluluğunun aileye ve özellikle kadınlara yüklenmesini teşvik etmektedir. Nitekim veriler, yarı zamanlı ve ev temelli çalışma biçimlerinde kadınların açık ara çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Araştırmalara göre ev temelli çalışanların yaklaşık %89'u kadınlardan oluşmaktadır.

Kadınların çalışma yaşamındaki eşitsiz konumunun en temel nedenlerinden biri de bakım emeğinin eşitsiz dağılımıdır. Türkiye'de kadınlar erkeklere kıyasla çok daha fazla ücretsiz bakım ve ev içi emek üstlenmektedir.

Bakım sorumluluğunun büyük ölçüde kadınlara yüklenmesi, kadınların istihdama katılımını da doğrudan etkilemektedir. TÜİK verileri küçük çocuğu bulunan kadınların istihdam oranının çocuğu olmayan kadınlara göre belirgin biçimde daha düşük olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle, kamusal bakım hizmetlerinin yetersizliği ve bakım yükünün kadınlara bırakılması kadınların çalışma yaşamına katılımını sınırlayan temel faktörlerden biri haline gelmiştir.

Bütün bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye'de kadın emeğinin giderek artan biçimde güvencesiz, esnek ve kayıt dışı çalışma biçimlerine yönlendirildiği, bakım hizmetlerinin kamusal bir hak olarak yeterince sağlanmaması nedeniyle kadınların hem ücretli hem de ücretsiz emek yükünü birlikte taşımak zorunda bırakıldığı açıkça görülmektedir. Kadınların eşit, güvenceli ve insan onuruna yakışır çalışma koşullarına erişimini sağlayacak politikaların geliştirilmesi demokratik ve sosyal bir hukuk devletinin temel sorumluluklarından biridir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DIYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DIYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DIYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DIYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	